

Nieuws Regionaal Archief Rivierenland – winter 2024-2025

Kinderboek Linda Dielemans 'Stromend door de tijd' verschenen met lesmateriaal!

'Stromend door de tijd' neemt jonge lezers mee op reis door de tijd in Rivierenland. De 8 verhalen in het boek zijn geschreven door Linda Dielemans, de illustraties zijn van Mandy Beckers. Alle verhalen hebben een jonge hoofdpersoon die soms ook echt heeft bestaan. Ieder verhaal speelt in een andere tijdsperiode en in een andere plaats in het Rivierenland. Zo gaat bijvoorbeeld een verhaal over Kaatje en haar vriendin Anna van Buren die in 1551 in Buren met Willem van Oranje trouwt. In een ander verhaal zijn twee Culemborgse weesjongens de hoofdpersonen. Zij varen in 1652 naar Kaap de Goede Hoop.

Het boek is tot stand gekomen binnen het Regioplan 'Inspirerend Rivierenland' onder leiding van het RAR. Bij het boek hebben we samen met Studio Kloek [lesbrieven](#) ontwikkeld. Het lesmateriaal staat al online op de website van het RAR: <https://www.regionaalarchiefrivierenland.nl/stromend-door-de-tijd>

Het boek is uitgedeeld aan basisscholen in Rivierenland. Het is ook voor € 15,00 verkrijgbaar in Tiel bij [Flipje en Streekmuseum Tiel](#) en [Regionaal Archief Rivierenland](#). Verder ook nog bij [Bruna Zaltbommel](#) en het [Elisabeth Weeshuis Museum Culemborg](#)

Wil je het boek liever toegestuurd krijgen? Bestel je verzendexemplaar door te mailen naar info@rarivierenland.nl met als onderwerp 'Stromend door de Tijd' en zet je adresgegevens in de mail. Je ontvangt van ons vervolgens een betaallink van € 22,95 (kosten van het boek, inclusief verzendkosten van € 7,95). Als het bedrag bij ons binnen is, sturen wij het boek naar je toe.

Archieven beter toegankelijk gemaakt

Ook de afgelopen maanden zijn weer veel archieven beter toegankelijk gemaakt. Onder andere het archief van de afdeling Lienden-Ingen-Ommen van het Groene Kruis over de jaren 1940-1995 werd geïnventariseerd en kreeg het toegangsnummer 0786. Ook het archief van de Stichting E.V.A. Lanxmeer te Culemborg werd beschreven (toegang 1549). Het archief loopt van 1993-2017. Het is een rijke bron voor de geschiedschrijving van de Culemborgse ecowijk Lanxmeer.

Een ander Culemborgs archief dat geïnventariseerd is, is het archief van de Commissie voor de gemeentelijk industrieschool en herhalingschool voor meer uitgebreid lager onderwijs, later commissie van toezicht op de gemeentelijke Ambachtstekenschool te Culemborg over de jaren 1854-1932 (toegang 1203).

In 1854 besluit de gemeente Culemborg tot de oprichting van een industrieschool: een vorm van bijzonder onderwijs waar meetkunde, bouwkundig tekenen, handtekenen, natuurkunde en werktuigkunde wordt gegeven. De commissie, benoemd uit de raad, is 'belast met alles wat betrekking heeft tot de inrigting'. Dat is het beheer van schoolgebouw en -middelen, de benoeming van leerkrachten en het aannemen van leerlingen.

In 1868 vraagt de commissie aan de gemeente om de naam van het onderwijs officieel - vanaf 1862 was dit al gebeurd voor de commissie - te veranderen in een school voor herhalingsonderwijs voor meer uitgebreid lager onderwijs (mulo).

Na nieuwe wijzigingen door de onderwijswet 1901 en het door een staatscommissie uitgebrachte rapport over het onderwijs, wijzigt de naam van het onderwijs in 1903 nogmaals. De Industrieschool/herhalingschool wordt vervangen door, of voortgezet als, een ambachtstekenschool.

Podcast Sprekende herinneringen te beluisteren via Spotify

Podcastmaker en historicus Anne-Ruth Groen praat met Rivierenlanders over hun herinneringen en dat levert prachtige verhalen op. Tot en met 16 december verschijnt er elke maandag een nieuwe aflevering van Sprekende Herinneringen op Spotify! In totaal zijn er 14 afleveringen.

De eerste podcast gaat over de herinneringen van Johan Romijn aan Jamfabriek de Betuwe waar hij 33 jaar werkte. Hij begon als 16-jarige op het jamlaboratorium en maakte in de jaren erna de enorme bloei mee en allerlei nieuwe ontwikkelingen, maar ook de overname door Hero en het vertrek van de fabriek uit Tiel.

Een andere verhaal is bijvoorbeeld over het Buren Toen Theater, waarvoor Mark Hofman samen met veel andere Burenaren vijf toneelproducties over het Burens verleden produceerde of het verhaal van Ton Jansen, oud burgemeester van Neerijnen, over zijn politieke carrière en de weerstand die hij ervaarde vanwege zijn seksuele geaardheid.

De basis voor de podcastverhalen zijn de interviews die eerder vrijwilligers, de verhalenvangers, hebben afgenomen in het kader van het oral historyproject Sprekende Herinneringen. Een project van het Erfgoedpact Rivierenland dat in 2023 is gestart in Tiel, maar inmiddels ook de gemeenten Maasdriel, Zaltbommel, Culemborg, Nederbetuwe en West Maas en Waal heeft aangedaan en mooie verhalen heeft opgeleverd. Beluister de podcasts op onze website <https://www.regionaalarchiefrivierenland.nl/podcast-sprekende-herinneringen> of op Spotify.

Digitalisering Patentregisters

Alle gemeenten hielden in de 19^e eeuw een patentregister bij. Dit was in 1805 door Napoleon ingesteld. Beoefenaren van vrije beroepen moesten een patent of vergunning aanvragen om hun bedrijf te mogen uitoefenen. Om een vergunning te verwerven, moest uiteraard betaald worden. Bijzonder is dat bijna elk beroep een patent moest aanvragen. Niet alleen grote fabrikanten staan dus in dit register, ook kleine

Regionaal Archief Rivierenland

handelaren zoals marskramers. In 1893 is het patentregister afgeschaft. Van bijna alle (voormalige) gemeentes uit het werkgebied van het RAR zijn in totaal circa 80 registers bewaard gebleven. Deze worden nu allemaal gedigitaliseerd en komen in 2025 online beschikbaar .

Fotocollectie Murman uit Geldermalsen digitaal beschikbaar in 2025

Onlangs heeft het Regionaal Archief Rivierenland een bijzondere collectie glasnegatieven en familiefoto's geschonken gekregen. Een nazaat van de familie Murman uit Geldermalsen en Tiel heeft ca. 500 (portret)foto's en ca. 500 glasnegatieven overgedragen. Daarbij ook nog enkele archiefstukken.

De familie Murman uit Geldermalsen was een notabele familie in de negentiende en begin twintigste eeuw. Een geslacht van burgemeesters (van vader op zoon in Geldermalsen) en notarissen. Gerardus Murman (1867–1937) verhuisde naar Tiel en werd daar onder andere president van het arrondissementsgerecht. Hij is de maker van de glasnegatieven en de 'verzamelaar' van de fotoafdrukken.

De familie Murman was gelieerd aan families als Van Lidt de Jeude, Pijnacker Hordijk, Verweij en Versteeg.

De hoeveelheid en het materiaal (fototechnisch) maakt de collectie bijzonder. Het materiaal op glas omvat ook stereo-opnamen en glasdia's. Naast familiefoto's zitten er ook allerlei in de omgeving gemaakt opnamen in. Opnamen door Murman zelf gemaakt, maar ook opnamen die door regionale (beroeps)fotografen zijn gemaakt. Zoals bijvoorbeeld een foto op carte-de-viste formaat met zicht op de kerk van Geldermalsen uit ca. 1870. gemaakt door de Buurmalsense/Trichtse fotograaf Roelof Dirk Nout (1836-1919).

De Stichting Vrienden van het RAR heeft geld beschikbaar gesteld voor de verpakking en digitalisering van deze bijzondere collectie. Naar verwachting zijn de circa 1.200 opnames voorjaar 2025 digitaal beschikbaar via de beeldbank op de website van het RAR.

Nieuwe aanwinsten

Geregeld ontvangt het RAR nieuwe aanwinsten: archieven van organisaties, fotoalbums, boeken enzovoorts. Of resultaten van onderzoeken in onze archieven. Deze nemen we dan op in onze bibliotheek of collecties, zodat ze beschikbaar zijn voor andere onderzoekers.

We zijn ook geïnteresseerd in boeken die over het werkgebied gaan of die geschreven zijn door auteurs uit ons werkgebied, waarbij het niet per se over ons werkgebied hoeft te gaan, bijvoorbeeld dichtbundels, romans of kinderboeken. Wil je ook archief schenken aan het RAR? Neem dan contact op met Nico Hoevenaars :

nhoevenaars@rarivierenland.nl
